HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

ריחק נגיחותיו. ג' ימים: **חייב.** כלכתיב [שמות כא] תמול שלשום: **ריחקה רחיותיה.** ג' לחיות בג' ימים טמאה ז' ימים כלכתיב [ויקרא טו] כי יזוב זוב דמה ימים רבים ודלמקין (במ"כ פ' מצורע ה) ימים סגיס רבים שלמה: **קירבה רחיותיה.** ביום אחד טהורה מטומאת שבעה אומרת יום כנגד יום: **הרי הוא אומר וזאת תורת וגו'.** ומשום גזירת הכתוב הוא ללמד דלמקין ק"ו: **הוב ברחיות.** בהמה קלה זוב מלמה זימני וכתיב טומאתה היה למשמע בהך ג' הוי טמא וכתיב זאת למשמע מין לך מלמד מה שכתוב בו ב' ברחיות ולא זכה ברחיות: **קאי ברחיות.** המי וחמת גבי רחיות כתיב וממעט רחיות לזכה: **ממעט ימים.** בתמיה: **אלא לחומה.** שאם חזר לאחר העלמתו שלשה ימים ברואה שוורים ולא נגח חזר לתמותו: **הרבי יהודה.** למתני': **נימוקו עמו.** טעמיו ולחיותיו עמו: **לייעודי תורה.** ולמעוטי היכא דנגח ביום אחד: **או לייעודי גברא.** לייעד בעל השור בעינן שלשה ימים: **אחד יומא.** והעידו על שלש נגיחות של ג' ימים שלא לייעודי תורה ולמעוטי קירב נגיחותיו הם מייעד לריחק בנגיחות: **השתא הוא דקמסהדו בי.** כל שלשתן הכיחות בלו ביום אחד והמוכיח לחברה שלשה ימים: **והועד בשלוש.** ולין עדות אלא בג"ד: **הרי לאן ג' עדיות.** שאם בטלה אחת מהם לא בטלו השתים ומשלש עליהם חלי נזק ואם לא בטלה הרי הוא מועד: **והן עדות אחת להזמה.** שהרי על ידי שלשתן הוא מועד הלכך עדות אחת הן לכך שאם נמלאת כת לחשובה זוממת הוא פטור מלשלם על הנגיחה (ו) שלישית אלא חלי נזק: **והן.** הזוממין: **פטורין.** מתשלומי נגיחה שלישית ואע"פ שהן היו גורמים לו לשלם עליה ג"ם פטורין שאין העדים משלמין ממון עד שיזומו כולן: **כולן חייבין.** המ"ג של העלמת נגיחה שלישית בין כולן ולד תמות משלמים שני עדים המחרושים שהעידו עליה: **אי אמרת לייעודי תורה.** בעינן ג' ימים אבל נגבל ביום אחד מייעד מני לחוקמת כשבתו כולן ביום אחד שהבילן ניזק שליש להעיד על ג' נגיחות של ג' ימים ומשום הכי שייכי קמאי בלד העלמה שרגיש לדבר לשוויה מועד אחו אלא אבל למימר אין לחיובי פלגא נזקא אחיון ממקמייתא ולא לשוויה מועד דולמאי הני ידעי בהני שהרי בעל נגיחה שלישית הבילן ומה לו ולנגיחות הרלשונות אלא כדי לייעדו ובהדי הדלי אחו:

ולא בעי למימר אבל לא זבה מרחיות לשם כן לשמוך מוחזת אי נמי המקשה שמן שהיקיפה וכדפרין בשמוך מה רחית: **קאי בראיות ממעט ראיות.** תימה אלרבה קאי בזב ממעט זב קאי בזב ממעט זב שהרי בשחיטת חולין (דף כד. ושם) שאין הלוים פסולים בשומיס לכתיב וחלת אשר נלוים ויש לומר להשם נמי הוה לרבינן וחלת אשר נלוים ולא לכהנים שאין שיש פוסלין בכהנים אלא משום לדרשין ליה **אנא** ברבי יוסי ס"ל. והא אלא קאמר הלכה ברבי יוסי משום דניחא ליה למנקט תנאי דמתניתין: **אי לייעודי גברא.** לא שייכא מועד לעבור בהתרומות לשם כן לא היה מתחייב עד שגיחה של שמיעית ג"ם אלא לייעודי שיודיעו בכל פעם שנגח שוורו ויאמרו: **תלתא** כיתי עדים. ואם דוקא להוא הדין כת אחת: **השתא** הוא דקמסהדי **בי.** תימה לר"י (ו) דמ"מ קשה לו הוי לפי' למ"ד (לעיל דף טו.) פלגא נזקא קשה דמכי נגח שלש נגיחות יש מחזקת שיעור ונראה לתרץ לשון אחי נזק חלוק כיון לחוי קשה כאחד כלשהכתן גבי שלשים של עבד לפי' העבד שוב שלשים לא פחות ולא יותר מכל מקום הוי קשה ויש מיפטר:

בפני ב"ד. זהו מסברא דמי יקבל עדות שם לא בפני בית דין: **הרי כאן שלש עדיות.** לעניו שלש אחין ואחד מן השוק מצטרף עמהן ליחכו

חייבין לשלם עד שיזומו שלשתן, ובעניין הזה השנייה והשלישית. ואע"פ שהראשונה כשהזומה פטורה מלשלם צד המועדות שבשנייה רביעית, משלמת התמות שחייבתו לשלם לראובן עומדת, וכן דין השנייה וכן דין השלישית. אבל אם הזומו אלו הג' כיתות כולן, משלמת הראשונה מה שחייבתו בעדותה לשלם לראובן, והשנייה משלמת מה שחייבתו לשלם לשמעון, והשלישית משלמת מה שחייבתו לשלם ללוי, ושלשתן משלמות, ומשלמות צד מועדות שבשנייה רביעית. ועל זה נאמ' ועשיתם לו כאשר זמם לעשות לאחיו. ופעמים שמשלמות גם צד התמות שברביעית, היכי דמי כגון שהזמה בשנייה רביעית וקיימ' לן פלגו נזקא קנסא ואין אדם משלם קנס על פי עצמו, וכיון שהיעידו הללו שהוא מועד נתחייב על עדותם. **השתא דייקינן** מיהא ממתניתא. אי אמרינן לייעודי תורא, משכחת לה כגון דאשהידו כחדא כולהו.

והכ"ל עזריאל פי' לחיכא ביניייהו דלמאי דדרים לא ישמרנו לנגיחה ד' לא משלם נזק שלם עד יום ד' דלא ישמרנו הוי יום ד' דומיא דתמות שלשום שלם לרבא דלא כתיב נגיחה ד' לפילו נגח ד' בג' חייב ו) וקשה למאי דפי' דלא משלם ברביעית נ"ם לפי' למ"ד לייעודי תורא לא העידו בעלים בנגיחה ג' לחמרינן לקמן בפרק שור שנגח לרבעה וממשה (דף מג. ושם) וכי מאחר דמתם קטלינן ליה מועד היכי משכחת לה ומשני כגון שהזומו זוממין ופריק הניחא לי לייעודי תורא שפיר אלא לי לייעודי גברא קשה למאי דפי' למ"ד לייעודי תורא שפיר אלא לי לייעודי גברא אפילו לי ו"ל דלכתחילה כשהזומו השלשה ניחות לקמו השעלים את השור וכשנגחו זוממי זוממין והעידו בשעליו בניח דין לא הספיקו לגמור את דינו עד שנגח נגיחה ד' בעוד שהיה בניח בעליו וכמ"ד גומרין דיטו של שור שלא נפניו והו"מ למפרך הניחא למ"ד גומרין אלא נלמו הכי פריך שפיר הניחא אחר ור"ת מפרש שאין נאחר על ידי גמר דין כל זמן שהוא קייס ז ועדיין שלו הוא ח עד לאחר מקלילה או לאחר שחיטה והשתא אחי שפיר אפי' נגמר דינו ואח"כ נגח והא דקתני לקמן בבריית נמנאת כת שלישית שזוממת בין מייב גזק שלם מכל מקום כיון שמייעדין אותו וזוממין מתחייב נזק שלם כדביעית כשהזומו לריכין לשלם כפי מה שחשלה נגיחה ד' כשיגח ט"ג בשפרק הנחנקין (סנהדרין דף פו:) אחר עידי גייבה בנפש שהזומו ועידי גייבה לחשוה של בן סורר אין נהרגין אחם לאו משום דיכול להיות שלא יבאו לידי חיוב פטרינן להו אלא אחם משום דאמרו למימר להלקותו בחאו ועידי גייבה בנפש שהזומו לוקין כדפירש אחם בקונטרס אבל הכא ע"כ לא באו כי אם לייעדו ולחייבו נזק שלם כשיגח נגיחה ד' כדמסיק ואזיל ללא מלו למימר לחיובי פלגא נזקא קאחין ח) ל"ל אין חייבין אלו שכיחות אלא כמה שעשאו מועד ואומרין כמה נפשא שורו מדמיו ולא לריכא השחא לנגיחה רביעית כלל:

הרי הוא אומר וזאת. ואם אחאי

כל שכן השחא לחיכא למימר חומיא דמימר קרא בהדיא ו"ל דה"ק להחם גלי קרא ללא שייכא אחם סברא של קירוב וריחוק אחין אם הטעם אלו משום דמוחזקת נכך

תורה אור השלם

1. וְזֹאת תּוֹרַת הָאָשָׁם בְּזוֹבוֹ רֵךְ בְּשָׂרוֹ אֶת זוֹבוֹ אוֹ הַחֹתָם בְּשָׂרוֹ מִזּוֹבוֹ טְמֵאָתוֹ הוּא:
ויקרא טו ג
2. וְהִדְּרָה בְּנִדָּתָהּ וְזָב אֶת זוֹבוֹ לַזָּכָר וְלַנְּקֵבָה וְלִאִישׁ אֲשֶׁר יִשְׁכַּב עִם טְמֵאָה:
ויקרא טו לג
3. וַעֲשִׂיתֶם לוֹ כַּאֲשֶׁר זָמַם לַעֲשׂוֹת לְאָחִיו וּבִעַרְתָּ הָרָע מִקִּרְבֶּךָ:
דברים יט יט

רבינו חננאל (המשך)

עתה לא הוגד לי ששוורי מנגח, מעכשיו אשמרנו. ונמצאו ג' הללו כאילו כת אחת הן שכולן ביום אחד באו, ועדין שור זה תם. ת"ש אין השור נעשה מועד עד שיעידו בו בפני בעלים ובפני ב"ד. העידו בו בפני בעלים שלא בפני ב"ד, בפני ב"ד שלא בפני בעלים, אינו מועד עד שיעידוהו בפני ב"ד ובפני בעלים. העידוהו ב' בראשונה ב' בשנייה ב' בשלישית, הרי ג' עדות והם עדות אחת להזמה. נמצאת כת אחת זוממת הרי כאן שתי עדיות הוא פטור והן פטורין כר'. פ' כגון דאתו תרי שהדי אשהידו בפני ב"ד ובפני בעלים דהדין תורא נגח תורא דראובן בחד בשבא במקום פלו', ואתו אחריני ואסהידו דבחרין בשבא נגח האי תורא תורא דשמעון במקום פלו', ואתו אחריני ואשהידו דבחלחא בשבא נגח תורא דלוי במקום פלו', נעשה השור מועד ומעכשיו כל מה שינח משלם נזק שלם מן העלייה. נמצאת כת ראשונה זוממת, בגון שבאו עדים ואמרו לאלו העדים עמנו הייתם בההוא חד בשבא במקום פלו' רחוק מן המקום שהעידו כי ראו העדות באותו מקום יותר ממהלך יום, בעל השור פטור הוא מלשלם נזק שעדיין אין השור מועד, ונמצא שלא נגח אלא שתי נגיחות ועדין תם הוא. והעדים פטורין מלשלם צד המועדות כי לאחר שתתקיים עדות ג' כיתות מתחייב במועדות. וכולן שמקצתן הזומו ומקצתן לא הזומו, כשם שפטורין מי שלא הזומו כך פטורין שהזומו, וזה דומה לב' עדים שהעידו והזום אחד מהן והאחר לא הזום ששניהן פטורין, ולפיכך אמרה הברייתא והן עדות אחד להזמה, כלומ' אינן

גליון הש"ם

גמ' **אימא** למעוטי זב מיומים. עיין תוספות רשב"ם פלק ד' ד"ה ומעשה ובתוספות סכ"מ פלפקר סימן עו: **תום' ד"ה** [בדף כג ע"ב] **ולא ישמרנו כו'** ועדיין שלו הוא. עיין זבחים דף עט ע"ל תוס' ד"ה לפי': **בא"ד** שלו הוא עד לאחר בקילה. עי' ים"ם למכילתין [פרק ג] סימן כ"ג בסוף ד"ה:

מוסף רש"י

ריחק נגיחותיו. כשנגח בג' ימים זה אחר זה, קירב נגיחותיו. שנגח ג' פעמים ביום אחד, לפי שכן (תענית כא:) הוי מועד מקל ומומר (ב"ב כח:). **נימוקו עמו.** טעמי לחיותיו מבפי לו בכל מקום, במסכת גיטין (סה.) מני שבתן של מכמיס חסו שבתו של ר' יוסי (עירובין יד:) ים וקו, דבר יפה כקו המשקולת (שם נא.) פירושו עמו לתת טעם לכל דבריו, שהיה מייפה אחם דבריו (ג'יטין שם) טעמו, שהיה מביא טעם לדבריו כל שעה (בכורות לז:).

רבינו חננאל

אמרו לו לר' מאיר זבה תוכיה שריחקה ראיותיה טמאה, קרבה ראיותיה טהורה. תורת הזב ג' ראיות, שני וזאת תהיה טומאתו בזובו, וטומאתו בזובו היא תלויה ואינה תלויה בימים. בזובו רר זוב מלמד שמטמ' בב' ראיות. ותורת הזבה בימים, שני ואשה כי יזוב זוב דמה ימים רבים, ימים ב' רבים ג' ואם ראתה אשה כמה ראיות ביום אחד אינה זבה עד שתראה ג' ימים. והזו שאמרו לר' מאיר זבה תוכיח, שאם קרבה ראיותיה ביום אחד אינה זבה, כך השור אם נגח ביום אחד כמה נגיחות אינו מועד. פי' וזאת תהיה טמאתו בזובו לימד כי טמאת הזב בראיות, וכת' וזאת למעוטי הזבה שאין טומאתה בראיות. ולא יתכן למעט מזאת הזב מליטמא בימים ולומ' וזאת טומאתו בראיות ולא בימים, דקיימ' לן כבי ממעט קרא, מן העניין דמרבה כותיה ממעט. וזהו פירושו, מרבה טומאת הזב בראיות ביום אחד, ממעט טומאת הזבה מראיות ביום אחד. ולא יתכן לפרש ולמעט ימים, דהוא מרבה ראיותיו שלזב שקובעין אותו לזיבה. **אמ' רב נחמן הלכ' כר' יהודה במועד** דאמ' איזהו מועד כל שהעידו עליו ג' ימים שהרי ר' יוסי מודה לו. והלכ' כר' מאיר בתם דאמ' איזהו תם שתינוקות ממשמשין בו ואינו נוגח שהרי ר' [יוסי] מודה לו. **ואסקינן** לה הרי יוסי נמקו עמו, פי' תורתו עמו, כלומ' תורתו גמרא ברורה מסורת בידו. **איבעיא להו שלשה ימים דקתני לייעודי תורא או לייעודי גברא.** למאי נפקא מינה, דאייתו תלת כיתי שהדי בחד יומא, ואשהידו דנגח האי תורא בחד בשבא, ובתרין בשבא תורא אחרינא, ובתלתא בשבא תורא אחרינא. אי אמרת לייעודי תורא, אע"פ שהג' כיתות ביום רביעי העידו נעשה השור מועד וכל מה שיגח מכאן ולהבא נזק שלם משלם. אבל אי אמרת לייעודי גברא, בענן להיות זו העדות כעין התראה לו כדי להזהירו לשמור את שורו, יכול בעל השור לומ' שעד